



## SUOMEN KESTÄVÄN KEHITYKSEN TOIMIKUNTA 1/2014

**Aika:** Tiistaina 22.4.2014 klo 12:00 - 14:00,

**Paikka:** Säätytalo, kokoushuone 15, Snellmaninkatu 9-11, Helsinki

**Teema:** Ilmastonmuutoksen hillinnän ja sopeutumisen yhteiskunnalliset vaikutukset

Kokouksessa läsnä olleet, liite 1.

### 1. Kokouksen avaus

Kokouksen avasi varapuheenjohtaja, ympäristöministeri Ville Niinistö.

### 2. Kokouksen asialistan hyväksyminen

Hyväksyttiin asialista mutta vaihdettiin asiakohtien 5 ja 6 järjestystä keskenään.

### 3. Edellisen kokouksen pöytäkirja

Hyväksyttiin edellisen kokouksen pöytäkirja.

### 4. Ilmastonmuutoksen hillinnän ja sopeutumisen yhteiskunnalliset vaikutukset

**Ministeri Niinistö** esitteli kokouksen teemaa ja tähdensi, että mikäli emme hillitse ilmastonmuutosta päästöjä vähentämällä, emmekä varaudu edessä oleviin muutoksiin, tulee taloutemme kärsimään tulevina vuosikymmeninä merkittävästi.

Teemasta pidettiin alustukset ja lisäaineistona jaettiin indikaattorilehtinen, esitetyt materiaalit ladattavissa toimikunnan sivuilta: [http://www.ym.fi/fi-FI/Ymparisto/Kestava\\_kehitys/Kestavan\\_kehityksen\\_toimikunta/Toimikunnan\\_kokoukset/Kestavan\\_kehityksen\\_toimikunta\\_12014\(28808\)](http://www.ym.fi/fi-FI/Ymparisto/Kestava_kehitys/Kestavan_kehityksen_toimikunta/Toimikunnan_kokoukset/Kestavan_kehityksen_toimikunta_12014(28808))

**Vanhempi neuvonantaja Jukka Noponen** Sitrasta esitteli kestävän kehityksen asiantuntijapaneelin työtä ja ajatuksia aiheesta. Asiantuntijapaneelilla oli erityisesti kolme keskeistä viestiä toimikunnalle. Paneeli korosti, että Suomi on maailman mittakaavassa erityisen toimiva yhteiskunta, ja Suomessa on mahdollista viedä kestävä kehitys hallitusti eteenpäin ja olla malliksi muille yhteiskunnille. Toinen paneelin viesti oli, että ilmastonmuutoksen vaikutukset muualla heijastuvat välillisesti myös Suomeen. Välilliset vaikutukset voivat olla tärkeitä tai yhtä suuria



SUOMEN KESTÄVÄN  
KEHITYKSEN TOIMIKUNTA

FINLANDS KOMMISSION  
FÖR HÅLLBAR UTVECKLING

FINNISH NATIONAL COMMISSION  
ON SUSTAINABLE DEVELOPMENT

kuin ilmastonmuutoksen välittömät vaikutukset. Kolmanneksi paneeli korosti rakennemuutosten parempaa hallintaa, mikä on edellytys selviytymiselle.

Asiantuntijapaneeliin jäsen **professori Juho Saari** syvensi paneelin sanomaa otsikolla: ”Suomi voi olla kokoaan suurempi tekijä”. Saari tiivisti, että suomalainen yhteiskunta on aina uudistunut suurten murrosten kautta, joihin on liittynyt sekä kansainvälisen että kansallisen ympäristön muutostilanne. Julkisella vallalla on ollut Suomessa poikkeuksetta keskeinen rooli uudistusten liikkeelle laittajana. Saari nosti esiin neljä tulevaisuuden merkittävää haastetta, jotka tulevat muokkaamaan yhteiskuntaamme: tuotannon digitalisaatio, robotisaatio, hyvinvointivaltion ylläpito sekä kestävä kehityksen haaste.

Saari sanoi, että tarvitsemme nykyisessä tilanteessa sellaisia uusia toimintamalleja, jotka perustuvat vapaaseen valintaan eivätkä käskyttämiseen. Saari otti vertauskuvaksi sauvakävelyn, josta on tullut vuosikymmenessä täysin hyväksyttävä tapa hoitaa terveyttä ja kuntoa (”ennen miehet eivät olisi kävelleet sauvojen kanssa ilman suksia”). Saari korosti lisäksi erityisesti rakennemuutoksen parempaa hallintaa; ei tule luoda sellaisia instituutioita, jotka katsovat taaksepäin ja jotka on rakennettu perustuen väärin olosuhteisiin/laskelmiin (kuten Concorde konemalli aikoinaan).

Jukka Noponen toi esille Sitran teettämän keskustelupaperin Saksan energiakäänteeseen sosiaalisista ja kuluttajaan kohdistuvista vaikutuksista. Keskustelupaperin mukaan energiakäänteellä on ollut sekä positiivisia että negatiivisia taloudellisia vaikutuksia. Uusiutuvan energiantuotannon kasvattaminen on synnyttänyt työpaikkoja sekä saattanut olla merkittävä tulojen lähde muuttotappioalueilla ja huonosta talouskehityksestä kärsivillä alueilla. Toisaalta energiakäänteeseen ja uusiutuvan energiantuotannon tuki tuntuvat kuluttajille myös kasvaneena sähkölaskuna. Samalla ydin- ja fossiilienergian tuotannon varassa olleet kunnat ovat vaikeuksissa.

Ilmastopaneelin jäsen, **professori Marja Järvelä** alusti aiheeseen erityisesti aineistonaan Viides IPCC:n arviointiraportti. Järvelä nosti esiin ilmastonmuutoksen tuomia kysymyksiä, jotka tulevat vaikuttamaan laajasti yhteiskuntaan: meren pinta nousee, sateet yleistyvät, kuivuus uhkaa monin paikoin, ruokaturva heikkenee globaalisti, lämpeneminen muuttuu uhaksi epätasaisesti. Järvelä nosti uusimmasta IPCC-raportista riskin arvioinnin ja riskitietoisuuden lisääntymisen tärkeyden. Paikallisuus on keskeistä ilmatoriskipolitiikkaa. Järvelä nosti myös tulevaisuuden ”mahdottomia ideoita”, joiden avulla ilmastonmuutoksessa voidaan paremmin selvitä: syömällä maailma paremmaksi, energiaa kylän sydäimestä, vettä vientiin, pelaamalla maailma pelastuu, palveluiden tuotteistaminen sekä perusteellisuuden tuoteremontti.

Maa- ja metsätalousministeriön **valtiosihteeri Risto Artjoki** alusti Ilmastonmuutoksen sopeutumisstrategian näkökulmasta. Artjoki painotti, että ilmastonmuutokseen sopeutuminen ja siitä johtuva varautuminen on otettava



SUOMEN KESTÄVÄN  
KEHITYKSEN TOIMIKUNTA

FINLANDS KOMMISSION  
FÖR HÅLLBAR UTVECKLING

FINNISH NATIONAL COMMISSION  
ON SUSTAINABLE DEVELOPMENT

läpileikkaavasti huomioon kaikkien toimialojen suunnittelussa. Eri toimialojen ja alueiden haavoittuvuus sekä ilmastonmuutoksen aiheuttamat riskit ovat erilaisia.

Artjoki sanoi, että Suomen sopeutumiskyky on hyvä, mutta toimenpiteitä tarvitaan laajasti.

Alustusten jälkeen keskusteltiin aiheesta.

Ministeri Niinistö aloitti keskustelun painottamalla, että ilmastonmuutokseen sopeutumisessa ei ole kysymys vain teknologiasta vaan myös siitä miten resilienssiä saadaan sosiaalisten ja taloudellisten kulmien näkökulmasta. Nyt tarvitaan suurempaa kansallista ajattelua ilmastonmuutokseen vastaamisessa. Tulisi myös pohtia millaisia uudistuksia Suomi tarvitsee ja ottaa oppia esim. cleantech sektorista, joka on laajentunut vauhdilla: miten laajentaa teknologisesta cleantech -ajattelusta hyvinvointiin ja ottaa seuraava askel sosiaalisten innovaatioiden parissa.

Leila Kurki STTK:sta sanoi, että sosiaalisen ja taloudellisen kestävyys näkökulma on ollut aivan liian heikko ilmastokeskustelussa tähän saakka. Juho Saaren esittämät neljä megaluokan muuttujaa näyttäytyvät isoina uhkakuvina; ne vievät sellaiseen ajatteluun että toimeentulo ja hyvinvointi ovat uhattuina. Siksi on avattava uudenlaisia polkuja, joita pitkin voi ”sauvakävellä”.

Ilkka Sipiläinen Evankelisluterilaisesta kirkosta huomautti että varsinkin maailman köyhät kärsivät kun kasvua ei ole; irtikytkentä ei houkuta eteläisellä pallon puoliskolla, siellä korostetaan ilmastovelan käsitettä ja sen tunnustamista.

Pia Björkbacka SAK:sta kommentoi Saaren esittämään nelikenttään viitaten että nuo neljä asiaa ovat yllättäviä, vaikka ne ovat tulevaisuusselonteossakin. Perustyön ja palvelutyön näkökulmasta on vaikea nähdä hyviä asioita robotisaatiossa ja digitalisaatiossa; toivottavasti visiossa on kuitenkin lisää työtä ja kasvua. Mistä todella puhutaan kun puhutaan rakennemuutoksesta?

Eeva Furman Sykestä kommentoi, että rakennemuutos ilmastonmuutoksen torjunnan näkökulmasta ei liity yksittäisiin töihin tai sektoreihin: tarvitaan systeeminen muutos.

Juho Saari painotti systeemisen muutoksen organisointia: murrosvaiheessa hallintorakenteen määrittely on tärkeää; instituutioihin voi vaikuttaa, teknologioihin ei. Suomi on historiallisesti läpikäynyt rakennemuutoksia, joten nyt voisi katsoa uudelleen läpi tilanteita, joissa instituutiot ja rakennemuutos on sovitettu yhteen.

Marja Järvelä sanoi, että syklisyyttä kannattaa ajatella uudella tavalla, on opittava ajattelemaan myös pienemmissä systeemeissä (Nokia vs. start upit). Alueellisuus ja ihmisten omatoimisuus ovat tärkeitä, mutta samoin myös kansainvälisyys: miten pitkä ketjut vaikuttavat työllisyyteen ja tuottavuuteen (globaaleja), mitä haavoittuvuutta ja osaamista meillä on; hajautetussa energiatuotannossa on vielä paljon opittavaa.



## 5. Kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumuksen indikaattorit

Erityisasiantuntija **Ulla Rosenström** esitteli indikaattoreiden valintaprosessia, niiden kriteerejä sekä itse indikaattoreita [www.findikaattori.fi](http://www.findikaattori.fi) – palvelusta. Indikaattorit esitetään Findikaattorissa yhteiskuntasitoumuksen 8 tavoitteen mukaisesti jaoteltuina.

Käytiin lyhyt keskustelu.

Kirsi Pimiä OKM:stä toi esille parhaillaan menossa olevan työn ihmis- ja perusoikeusindikaattoreiden suhteen. Todettiin, että ko. indikaattorit linkitetään niiden valmistuessa nyt tehtyyn indikaattorikokoelmaan. Yritysten yhteiskuntavastuun olisi hyvä näkyä indikaattorikokoelmassa, mutta tällä hetkellä yhteiskuntavastuusta ei ole olemassa tilastokelpoisia indikaattoreita. Jos niitä tulee, ne lisätään kokoelmaan.

Hyväksyttiin uudet kestävän kehityksen ja kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumuksen indikaattorit.

Ministeri Niinistö poistui ja antoi puheenjohtajuuden pääsihteri Sauli Rouhiselle.

## 6. Kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumuksen eteneminen

**Pääsihteri Sauli Rouhinen** kertoi työstä kestävän kehityksen välitavoitteiden asettamisessa sekä sitoumusten tilanteesta.

Välitavoitteiden osalta valmistelutyötä on tehty verkkosihteeristöissä. Eri hallinnonaloilla on lukemattomia strategioita ja ohjelmia, mutta määrällisiä tavoitteita on niissä vähän. Suurin osa tavoitteista liittyy toimintatapojen muutokseen (vähennetään, lisätään, parannetaan jne.). Jatkotyössä asiantuntijapaneeli voisi mahdollisesti miettiä välitavoitteiden asetantaa. Lisäksi välitavoitteita voidaan haarukoida indikaattorien pohjalta, vaikka indikaattorit eivät olekaan tavoitteita. Välitavoitteita voidaan myös miettiä esimerkkien kautta, kuten Hinku –kuntien tavoitteet hiilipäästöjen suhteen. Välitavoitteiden asettamisen suhteen on tiettyjä askelmerkkejä kuten valmisteilla oleva tiekartta hiilineutraaliin yhteiskuntaan sekä globaalit kestävän kehityksen tavoitteet (post-2015). Pääsihteeristö tuo toimikunnan syksyn kokoukseen ehdotuksen välitavoitteiden asettamisesta.

Kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumukseseen on tullut nyt noin 30 toimenpidesitoumusta. Suurin osa sitoumuksista keskittyy resurssiviisauteen ja hiilineutraaliuteen. Rouhinen rohkaisi toimikunnan jäsentähoja tekemään sitoumuksia ja viemään niitä tietokantaan. Tietokanta löytyy ajantasaisena osoitteesta: <http://sitoumus2050.fi>



## 7. Muut asiat

Ei ollut muita asioita

## 8. Seuraava kokous 26.11.2014 klo 9.30. Paikka: Säätytalo

Seuraavassa toimikunnan kokouksessa puhutaan POST2015 tavoitteista eli globaaleista kestävästä kehityksestä. Kokoukseen yritetään saada kansainvälinen vieras alustamaan aiheesta (mahdollisesti Jeffrey Sachs). Parhaillaan on käynnissä aktiivinen hallitustenvälisen työryhmän työ ja tuo hallitusten välinen ryhmä antaa suositukset kestävästä kehityksestä YK:n yleiskokoukselle syyskuussa 2014. YK:n pääsihteeri laatii vuoden 2014 loppuun mennessä synteesiraportin mm. perustuen hallitusten välisen ryhmän työhön. Varsinaiset post-2015 –neuvottelut alkavat siten vasta syksyllä 2014. Post-2015 agenda on tarkoitus hyväksyä YK:n yleiskokouksen istunnon yhteydessä järjestettävässä huippukokouksessa (Summit) syyskuussa 2015.

Saatettiin toimikunnan tiedoksi seuraavat tilaisuudet:

- Kehitysministeri Haavisto kutsuu kestävästä kehityksestä toimikunnan 20.5. klo 11-keskustelemaan post-2015 asioista
- YM järjestää yhdessä UM:n kanssa kansallisen post-2015 seminaarin 4.9.klo 9-12.

## 9. Kokouksen päättäminen

Pääsihteeri Sauli Rouhinen päätti kokouksen noin klo 14.10.



Kokouksessa läsnä olleet tahot:

Toimikunnan jäsenet ja varajäsenet:

**Varapuheenjohtaja, ympäristöministeri Ville Niinistö** (toimi kokouksen puheenjohtajana)

Artjoki	Risto	MMM
Axelin	Henni	Allianssi
Björkbacka	Pia	SAK
Brännkärr	Malin	Puolustusministeriö
Ekebom	Ralf	STM
Elomaa	Petra	Kela
Honkanen	Mika	TEM
Hopsu	Inka	Kepa
Innanen	Marja	YM, sihteeri
Joensuu	Antti	TEM
Kantola	Tarja	UM
Kauppila	Jenni	Suomen YK-liitto
Kurki	Leila	Toimihenkilökeskusjärjestö STTK
Kurvonen	Lauri	Opetusalan Ammattijärjestö OAJ ry
Leinonen	Riitta	Marttaliitto ry
Lemmelä	Eini	Suomen Yrittäjät ry
Leskelä	Jukka	Energiateollisuus ry
Lämsä	Hanna	Suomen Kulttuuriperintökasvatuksen seura
Malmström	Riitta	Pääsikunta/Logistiikkaosasto
Manninen	Sirkku	Suomen Luonnonsuojeluliitto
Moisio	Elina	Akava
Mäkellä	Tuuli	EK
Mölsä	Martti	eduskunta
Nahkala	Andrei	Sisäministeriö
Noponen	Jukka	Sitra
Nores	Mia	Teknologiateollisuus
Ojala	Juha	MMM
Ola	Marja	Kaupan liitto
		Vapaa Sivistystyö ry/Suomen
Pantsar	Tytti	Kansanopistoyhdistys
Pietola	Liisa	MTK
Pimiä	Kirsi	oikeusministetiö
Plathan	Pekka	LVM
Puustinen	Pekka	Ulkoasiainministeriö
Rohweder	Liisa	WWF Suomi
Rosenström	Ulla	VNK
Rouhinen	Sauli	YM
Sipiläinen	Ilkka	Kirkkohallitus
Stranius	Leo	Luonto-Liitto
Taro	Lauri	Valtiovarainministeriö
Tuomioja	Erkki	Ulkoasiainministeriö



SUOMEN KESTÄVÄN  
KEHITYKSEN TOIMIKUNTA

FINLANDS KOMMISSION  
FÖR HÅLLBAR UTVECKLING

FINNISH NATIONAL COMMISSION  
ON SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Vainonen	Hannu	OKM
Virtanen	Pekka	Ympäristötoimittajat
Vuorento	Riina	OKM

Ilmastopaneeli:

Heikinheimo	Pirkko	YM
Järvelä	Marja	Jyväskylän yliopisto

Kestävän kehityksen asiantuntijapaneeli:

Saari	Juho	UEF
Furman	Eeva	SYKE
Hiilamo	Heikki	Helsingin yliopisto
Kiander	Jaakko	Ilmarinen

Kestävän kehityksen verkkosihteeristö:

Hakanen	Ulla	Ulkoasiainministeriö
Lindblom	Annika	YM
Matveinen-Huju	Katja	MMM
Mähönen	Elina	YM
von Weissenberg	Marina	YM
Rautalahti	Elina	YM
Vainonen	Hannu	OKM

Lisäksi:

Jani Kokko, UM